

แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำความผิด ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน*

Motives Affecting Firearm-Related Offenses

ปิยะพร ตันนีกุล**

Piyaporn Tunneekul

น้ำแท้ มีบุญสร้าง***

Namtae Meeboonsalang

วชิรวิชญ์ อธิธิธนาศุภวิชญ์****

Vachiravitch Ittithanasuphavitch

■ บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนและเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมการกระทำความผิด โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เจาะลึกจากผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างต้องโทษ โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจงเฉพาะผู้กระทำความผิดทุกรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนเกิดจากการมีอารมณ์ร้อน โกรธง่าย โมโหรุนแรง ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ประกอบกับผู้ต้องขังบางรายมีการดื่มแอลกอฮอล์ร่วม นอกจากนี้ ยังถูกกดดันจากสภาพแวดล้อม เช่น ถูกสามีทำร้าย มีปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยอาวุธที่ใช้ในการ

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “แนวทางการลดความรุนแรงจากการใช้อาวุธปืนกับบริบทของสังคมไทย” ที่ทุนสนับสนุนจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2562, ระยะที่ 1

This article is a part of the research titled “Proper guidelines of reducing firearms violence in Thai context”, funded by National Research Council of Thailand (NRCT), 2019, Phase I

** รองศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Assoc.Prof, Ph.D., Program in Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Pathom Rajabhat University

*** ดร., สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการสอบสวนและดำเนินคดี สำนักงานอัยการสูงสุด

Research Institute for Developing Investigation and Trial Procedures, Office of the Attorney General in Thailand

**** ดร., นักวิจัยอิสระ

Ph.D., Independent Researcher

Received: October 18, 2021 Revised: February 23, 2022 Accepted: February 23, 2022

กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นอาวุธปืนที่ไม่ได้รับอนุญาต หรือปืนเถื่อน ดังนั้นแนวทางในการแก้ไขควรเน้นไปที่ครอบครัว สถานศึกษา การปรับสภาพสังคม ให้เป็นสังคมที่น่าอยู่ในทุก ๆ ด้าน อัตราการมีงานทำ รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และกฎหมาย

คำสำคัญ: แรงงูใจ, ผู้ต้องขัง, อาวุธปืน

■ Abstract

The aim of this research was to study the motives that have an effect on firearm-related offenses as well as to recommend guidelines for the correction of offensive behaviors. Qualitative research by in-depth interview of the inmates who are being imprisoned was achieved in this study. The purposive sampling was applied to the offenders who committed all kind of firearm-related offenses. The results showed that the motives affecting firearm-related offenses were hot temper, easy anger, fury, and being unable to control themselves, in addition with intoxication of offenders in some cases. It was also found that these certain offenses had been under pressure from the environment, such as physical abuse by husband, domestic violence, and economic hardship. Moreover, it appeared that most firearms used in the criminal offense were illegal guns. Therefore, the problem-solving guidelines

in terms of family, academic institute, social adjustment in all pleasant aspects, employment rates, and the improvement of justice process and laws should be intensely focused.

Keywords: Motives, Offenses, Firearm

■ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตที่ผ่านมาอาวุธปืนมีอยู่ 2 ประเภท คือ ปืนใหญ่และปืนเล็กซึ่ง “ปืนใหญ่” เป็นอาวุธที่ผลิตขึ้นในยุโรป เมื่อประมาณ พ.ศ. 1918 สันนิษฐานว่าเริ่มใช้ครั้งแรกในประเทศไทย ในสมัยอยุธยา เมื่อครั้งพระราเมศวรยกกองทัพไปล้อมนครเชียงใหม่ใน พ.ศ. 1972 และได้ใช้ปืนใหญ่อิงกำแพงเมืองจนได้รับความเสียหาย ส่วน “ปืนเล็ก” มีใช้ครั้งแรกในสมัยอยุธยา เช่นกัน ได้แก่ ปืนคาบชุด คาบศิลาและนกสับ (มูลนิธิอนุรักษโบราณสถานในพระราชวังเดิม กองบัญชาการกองทัพเรือ, 2564) ซึ่งในสมัยโบราณประชาชนใช้อาวุธในการล่าสัตว์เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ รวมถึงเพื่อการป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้ายและผู้ปฏิบัติต่อตนเองและเผ่าพันธุ์ ซึ่งในบรรดาอาวุธทั้งหมดนั้นยังรวมถึง “อาวุธปืน” อีกด้วย (วิชาญ น้อยโต, 2557) ต่อมาโลกได้พัฒนาเทคโนโลยีต่างๆ ขึ้นมามากมาย ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมทุกรูปแบบ ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีการผลิตอาวุธที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นด้วย แต่เดิมที่ใช้อาวุธเพื่อการล่าสัตว์และป้องกันตัวกลายมาเป็นผลิตเพื่อจำหน่ายให้แก่บุคคลและประเทศต่างๆ ที่มีความต้องการอาวุธ โดยที่ผู้จำหน่ายมิได้ให้ความสำคัญว่าการซื้อขาย

อาวุธปืนนั้น ผู้ซื้อจะนำไปใช้ในกิจไต่และจากการเติบโตทางสังคมแล้วเศรษฐกิจที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็วย่อมนำมาซึ่งปัญหาสังคมต่าง ๆ มากมายรวมถึงปัญหาอาชญากรรมที่มักมีอาวุธเข้ามาเกี่ยวข้องที่ทวีความรุนแรงและหลากหลายวิธีการมากขึ้น

จากการศึกษาของนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยวอชิงตัน พบว่า ประเทศไทยมีสถิติผู้เสียชีวิตจากอาวุธปืนสูงสุดในเอเชีย เนื่องจากนักวิจัยตั้งข้อสังเกตว่าในประเทศไทยยังมีการหาอาวุธปืนได้ง่าย วัฒนธรรมกลัวเสียหน้าและปัญหาที่ไม่สามารถจับกุมผู้กระทำผิดได้ นอกจากนี้แล้ว Elite Plus Magazine ยังระบุว่า ประเทศไทยมีกฎหมายอนุญาตให้ครอบครองปืนได้ถ้าหากมีไว้ใช้ป้องกันตัวและทรัพย์สินแต่การได้ใบอนุญาตครอบครองอาวุธปืนในไทยค่อนข้างง่ายถึงแม้ว่าจะมีการตรวจสอบประวัติและต้องมีอยู่ในเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนดก็ตาม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับรายงานของ Asian Correspondent ที่ว่าประเทศไทยมีสถิติอาชญากรรมอันเกิดจากอาวุธปืนสูงเป็นอันดับต้น ๆ โดยเห็นว่าผู้ก่อเหตุมักจะหลบหนีได้อย่างง่ายดาย โดยไม่ต้องรับผิดข้อหาที่ตนเองก่อประกอบกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนของประเทศไทยยังขาดความน่าเชื่อถือ (Asian Correspondent, 2016) นอกจากนี้ จากข่าวที่ปรากฏตามสื่อต่าง ๆ พบว่า การนำอาวุธปืนมาใช้ในการกระทำผิดหรือตัดสินปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าในอดีตและการใช้อาวุธปืนด้วยความจำเป็นและสมเหตุสมผลเริ่มลดน้อยลงจนถึงขั้นนำมาใช้กับคู่บริสุทธิ์เพราะควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้ทำให้เห็นว่าการผิดกรรมส่วนบุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ

ตัดสินใจในการใช้อาวุธ ดังนั้นการศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนจึงมีส่วนสำคัญต่อการนำไปสู่การลดความรุนแรงจากอาวุธปืนและเป็นประโยชน์ต่อการหาแนวทางในการป้องกันและแก้ไขต่อไปในอนาคต

■ วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน

■ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน” คณะผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา คือ ศึกษากรณีที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกายเท่านั้น

■ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า มีทฤษฎีมากมายที่นำไปสู่การตัดสินใจใช้อาวุธปืนในการกระทำผิด หากเรามองว่าสังคมเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้มนุษย์กระทำผิด จากทฤษฎีสังคมไร้ระเบียบ (Social Disorganization Theory) ตามความคิดของเมอร์ตัน (Merton, 1957) ได้ให้ข้อคิดไว้ในบางครั้งวัฒนธรรมสังคมวางเป้าหมายให้กับคนในสังคมให้ดำเนินไปในรูปแบบเดียวกัน แต่มีใช้ว่าทุกคนในสังคมนั้น ๆ จะสามารถไปถึงจุดหมายที่สังคมวางไว้ได้ซึ่งมักจะเกิดกับ

ชนชั้นล่างสุดของสังคมจึงทำให้พบว่า การประกอบ อาชญากรรมพื้นฐานมักเกิดจากชนชั้นล่าง ของสังคมสูงกว่าชนชั้นกลางหรือชนชั้นสูงเนื่องจาก ชนชั้นล่างขาดโอกาสที่จะดำเนินชีวิตไปตาม เป้าหมายของสังคม เช่น การมีการศึกษาสูง ความร่ำรวย ดังนั้นการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่สังคมกำหนดไว้ได้ ทำให้เกิดพฤติกรรมการตอบโต้ต่อโครงสร้าง 5 แนวทาง คือ การปฏิบัติตาม การเปลี่ยนแปลง การยึดถือวัฒนธรรมใหม่ การล่าถอยหรือยอมแพ้ และการปฏิวัติ (Cullen & Robert, 2003; อภิวัฒน์ แก้วเพ็ง, มูฮัมหมัดอิลยาส ญาปริง, ปรัชญา ชุมนาสี และสุชาติ ศรียารัตน์, 2560) นอกจากนี้ นักสังคมวิทยา โรเบิร์ต แอกนิว (Robert Agnew) เจ้าของทฤษฎีกดดัน (General Strain Theory: GST) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความกดดัน ในระดับบุคคลโดยตั้งสมมติฐานว่าทำไม คนที่รู้สึกเครียดและกดดันจึงกระทำความผิด ซึ่งได้อธิบายกิจกรรมของผู้กระทำผิดแทน ที่จะมองไปที่เรื่องของชนชั้นทางสังคม เขามองว่า สถานะทางอารมณ์ในเชิงลบ เช่น ความโกรธ ความไม่พอใจ น้อยใจหรืออารมณ์ต่าง ๆ ที่ส่งผล ในเชิงลบอันเป็นอันตรายต่อความสัมพันธ์ ในสังคมและก่อให้เกิดความกดดันหลายประการ เช่น ความล้มเหลวในการไปถึงเป้าหมายที่เป็น ค่านิยมของสังคม การเปรียบเทียบตนเองกับ บุคคลอื่นที่ดูเหมือนว่าจะมีฐานะทางสังคม และเศรษฐกิจดีกว่า การสูญเสียสิ่งเร้าทางบวก (การสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก การต้องย้ายบ้าน หรือย้ายโรงเรียน การแยกทางกันของพ่อแม่) หรือความกดดันที่เกิดขึ้นเพราะมีสิ่งเร้าทางลบ เกิดขึ้นกับบุคคลนั้น (เคยถูกล่วงละเมิดทางเพศ ในวัยเด็ก ถูกทอดทิ้งเคยตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

ประสบความล้มเหลวในการเรียน ถูกเหยียดผิว) (Siegel, 2006) ความกดดันแต่ละแบบจะเพิ่ม ความรู้สึกทางอารมณ์ในด้านลบและความผิดหวัง ซึมเศร้า กลัวและที่สำคัญที่สุด คือ ความโกรธ ที่เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดการรับรู้สิ่งที่ผิดและ ทำตามความอยากของตนเพื่อแก้แค้น ใช้กำลัง ขาดการยับยั้งชั่งใจ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้ มีอาวุธปืนที่สามารถหยิบฉวยหรือนำมาใช้ได้ทันที ย่อมมีความเสี่ยงต่อการเกิดผลเสียหาย ที่ร้ายแรงต่อไปได้ จากทฤษฎีดังกล่าวเมื่อนำมา ปรับใช้กับการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับ อาวุธปืนจะพบว่าผู้กระทำความผิดที่ใช้อาวุธปืน ในการตัดสินปัญหาที่เกิดจากความกดดันเกิดขึ้น ให้เห็นแทบจะทุกวันนี้ ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก “อารมณ์” การควบคุมตนเองต่ำประกอบกับ เกิดความกดดันจากสาเหตุหลาย ๆ ประการ ทำให้ การตัดสินใจผิดพลาดโดยปล่อยให้อารมณ์ อยู่เหนือเหตุผล เช่น ปัญหาหึงหวง ขักรวด ปาดหน้ากัน รองลงมาคือ ภาวะเศรษฐกิจและ ระบบทุนนิยมในสังคมปัจจุบันที่เน้นการแข่งขัน ด้านวัตถุมากกว่าด้านจิตใจ ทำให้มนุษย์มีความ ต้องการทางวัตถุสูงแต่เมื่อไม่สามารถไปถึงจุด ที่จะมีหรือจะเป็นได้ จึงเกิดอาชญากรรมเกี่ยวกับ ทรัพย์สินมากมาย ไม่ว่าจะเป็นอาชญากรรมที่พบเห็น ได้ทั่วไป เช่น ขิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์โดยใช้อาวุธปืน หรือแม้กระทำการกระทำความผิดในหน้าที่ที่ตนมี เช่น เจ้าหน้าที่รัฐที่มีหน้าที่ดูแลห้องเก็บอาวุธ ขโมย อาวุธปืนของรัฐเพื่อนำไปจำหน่าย

หากมองว่าปัญหาการใช้ ความรุนแรง ที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนเกิดจากลักษณะส่วนบุคคล นักอาชญาวิทยาที่สำคัญ เอ็ดวิน ชัทธเธอร์แลนด์ (Edwin Sutherland) เชื่อว่า พฤติกรรมอาชญากรรม เรียนรู้ได้โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม

ความประพฤติที่แสดงมาในลักษณะอาชญากร ขึ้นอยู่กับความแตกต่างในช่วงระยะเวลา ความสม่ำเสมอในการติดต่อความสัมพันธ์ซึ่งกัน และกัน (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2554) ซึ่งก็อดเฟรดสันและเฮอร์ชี่ (Michael Gottfredson & Travis Hirschi) ได้กล่าวถึงการควบคุมตนเองไว้ว่า การไม่สามารถยับยั้งอาการไม่ดีต่าง ๆ เรียกว่า “การควบคุมตนเองต่ำ” เช่น หุนหันพลันแล่น ไม่ยั้งดีต่อผู้อื่น ชอบใช้กำลัง มากกว่าความคิดชอบเสี่ยง ชอบใช้ภาษากาย มากกว่าภาษาพูด มองเหตุการณ์เฉพาะหน้า ไม่มองให้ไกล เจ้าอารมณ์สาเหตุของ “การควบคุมตนเองต่ำ” มาจากการอบรมเลี้ยงดูไม่ดีมาแต่เยาว์วัย ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ ผู้ปกครองไม่ลงโทษ เมื่อมีการทำผิด ขนาดของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวไม่ครบ (ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี, 2554) ดังนั้น การให้อาวุธปืนซึ่งจัดว่าเป็นอาวุธ ที่มีอันตรายตกไปอยู่ในความครอบครองของผู้ที่มีการควบคุมตนเองต่ำ มีวุฒิภาวะน้อยย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรง และการคบหาสมาคมกับบุคคลเหล่านี้ อย่างสม่ำเสมอในระยะเวลาที่นานพอสมควร อาจนำไปสู่การเปลี่ยนค่านิยม ความคิดหรืออารมณ์ ในการคล้อยตามไปกับกลุ่มที่ไปคบหาสมาคมด้วย ก็ได้ซึ่งเห็นได้ชัดเจนนกรณี เด็กอาชิวะยกพวก ตีกันและมักมีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ นำความสูญเสียไปสู่ผู้บริสุทธิ์มากมายหรือ แม้กระทั่งการสอนให้ทำอาวุธปืนเถื่อน พบว่า มีการถ่ายทอดจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องและบางครอบครัว ทำเป็นกระบวนการทั้งครอบครัว

หากมองในแง่มุมของสื่อ พบว่า สื่อมีส่วนสำคัญต่อการการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านความคิด พฤติกรรม และการสร้างแรงจูงใจ สื่อสามารถ

ทำให้มุมมองเกี่ยวกับอาวุธปืนเป็นไปได้ทั้งในทางบวกและทางลบตามทฤษฎีภาพตัวแทน (representation) ของสจิวต ฮอลล์ (Stuart Hall) ได้อธิบายว่า การเป็นตัวแทนเป็นกระบวนการที่มีการผลิตและแลกเปลี่ยนความหมายระหว่างสมาชิกของวัฒนธรรมผ่านการใช้อย่างสัญลักษณ์ และภาพที่แสดงถึงหรือเป็นตัวแทนของสิ่งต่าง ๆ การเป็นตัวแทนไม่เพียงแต่เป็นเพียงคำอธิบายเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อความหมายหรือความคิดอย่างมีความหมาย เพื่อช่วยในการสร้างความหมาย และแลกเปลี่ยนความหมาย ทำให้ผู้อื่นเข้าใจในลักษณะที่คล้ายกัน ซึ่งจำเป็นต้องมีสื่อกลางในการถ่ายทอดความคิด หรือข้อมูลใด ๆ โดยอาจออกมาเป็นสัญญาณ สัญลักษณ์และคำพูด (Stuart, 1997) เช่นเดียวกับการให้ความหมายของคำว่า “ปืน” มนุษย์ให้ความหมายของปืนที่แตกต่างกันไป ซึ่งในอดีตนั้น ปืนถูกให้ความหมายว่าเป็นอาวุธที่ใช้ในการป้องกันตัวและทรัพย์สิน แต่ในปัจจุบันปืนถูกให้ความหมายเชิงอำนาจ ผู้ใดที่มีปืนไว้ในครอบครองย่อมรู้สึกว่ามีอำนาจเหนือกว่าผู้อื่น นอกจากนี้ การนำเสนอของสื่อที่ขาดการกลั่นกรอง อาจนำไปสู่การเลียนแบบซึ่งในทฤษฎีการเลียนแบบ (imitation theory) ของทาร์ด (Gabriel Tarde) เห็นว่า สังคมมีอิทธิพลต่อการเกิดอาชญากรรม ด้วยการเลียนแบบ กล่าวคือ มนุษย์ชอบเลียนแบบผู้อื่น และเมื่อมีการเลียนแบบกันมากขึ้นทำให้เกิดภาพจำ เทรดมองว่าสิ่งหนึ่งอาจจะเข้าแทนที่อีกสิ่งหนึ่งได้จากการที่มนุษย์ได้เห็นสิ่งเดิมซ้ำ ๆ และเริ่มคิดที่จะเลียนแบบ เช่น การใช้อาวุธปืนแทนการใช้มีดเพราะการยิงมีผลสำเร็จตามความคาดหวังโดยไม่ต้องใช้ความพยายามมาก (อัมณพ ชูบำรุง และอุษิษา เลิศโตมรสกุล, 2555)

การเลียนแบบจึงมีผลต่อการเกิดอาชญากรรม เพราะเคยรู้เคยเห็นมาก่อนและจำได้หมายรู้ อาชญากรรมที่เกิดขึ้นจึงมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งหมายความว่าอาชญากรรมเกิดจากการเลียนแบบ

นอกจากทฤษฎีต่าง ๆ แล้วยังมีงานวิจัยที่สนับสนุนให้เห็นว่าพฤติกรรมกระทำความผิดมักมีเหตุจูงใจและสภาพแวดล้อมที่โน้มนำไปสู่การกระทำความผิดรวมถึงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเอง เช่น การกระทำความผิดของผู้ต้องขังหญิงคดีความผิดต่อชีวิตมีสาเหตุมาจากการที่ผู้กระทำความผิดมีความคับแค้นใจที่ถูกเหยื่อข่มเหงรังแกและในการลงมือกระทำความผิดจะไม่ได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า (ณัฐกร ลักษณะชินดา, 2548) ส่วนงานวิจัยของสุวรา แก้วนุ้ย และทักษพล ธรรมรังสี (2554) พบว่า 13 ใน 15 รายของผู้กระทำความผิดมีเครื่องมือแอลกอฮอล์ 2-3 ชั่วโมงก่อนกระทำความผิดและมีผู้กระทำความผิด 8 ราย ที่ดื่มพร้อมกับผู้ถูกกระทำ โดยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีบทบาทในการรวมกลุ่มซึ่งนำไปสู่การวางแผนและความคิดในการกระทำความผิดข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ผู้กระทำความผิดจะดื่มในรูปแบบที่ไม่มีเม้า (20-30 กรัม ของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์) แต่เป็นการดื่มเพื่อให้เกิดความมั่นใจและความกล้าในการกระทำความผิดโดยขาดความยับยั้งชั่งใจ ส่วน นพวัลย์ คงคาลิหมิน, พิชราภรณ์ ชูสิงห์แค และปรางทิพย์ เอียดหมุน (2559) พบว่า มูลเหตุการกระทำความผิดส่วนใหญ่เกิดจากการที่เด็กและเยาวชนอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เห็นผู้อื่นกระทำจึงมีความคิดที่อยากจะทดลองและอยากกระทำตาม ประกอบกับอยู่ในช่วงวัยรุ่นคิดคะนองรวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมากก่อให้เกิดการกระทำ

ความผิดโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของคนรอบข้างและความปลอดภัยของตนเอง รวมไปถึงผู้ปกครองส่วนมากยังนิ่งเฉยกับการกระทำความผิดดังกล่าว

■ ระเบียบวิธีวิจัย

บทความเรื่อง “แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน” ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) เพื่อนำมาเป็นกรณีศึกษา (case study) กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ต้องขังในความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนจากเรือนจำกลางคลองเปรม กรุงเทพมหานคร นครปฐม ราชบุรี เชียงใหม่ อุบลราชธานี นครศรีธรรมราช สมุทรปราการ และชลบุรี จำนวน 10 ราย โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากจังหวัดที่มีการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืนสูง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยใช้วิธีการถอดถ้อยคำจากการให้สัมภาษณ์แบบคำต่อคำและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โครงการวิจัยที่ 063/2561 เลขใบที่รับรอง 002/2562

■ ผลการวิจัย

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการกรณีศึกษาจากผู้ต้องขังในความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน

ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมและแรงจูงใจที่นำไปสู่การกระทำผิดดังนี้

นางสาวสมฤดี (นามสมมติ) ก่อนที่สมฤดีจะมาอยู่เรือนจำเธอได้ทำงานเป็นผู้จัดการของบริษัทแห่งหนึ่งโดยมีหน้าที่ในเป็นเลขา (ติดตามหัวหน้า) สมฤดีได้แต่งงานและมีครอบครัว โดยมีลูกสาว 1 คน สมฤดี ได้อาวุธปืนมาจากผู้ใหญ่ที่สนิทสนมเป็นผู้ให้มาเพื่อให้อาวุธป้องกันตนเองและดูแลทรัพย์สิน โดยปืนที่ได้มานั้นเป็นปืนที่ถูกต้องตามกฎหมายแต่สมฤดีไม่มีใบอนุญาตพกพาในวันเกิดเหตุสมฤดีขับรถเพื่อจะกลับบ้านระหว่างทางที่ขับรถอยู่นั้นปรากฏว่ามีผู้ชายคนหนึ่งขับรถปาดหน้ารถของเธอและด่าว่าเธอด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย ทำให้สมฤดีเกิดความโมโหอย่างรุนแรงและไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ สมฤดีพยายามหาปืนที่เธอเคยเอาไว้ในรถแต่หาไม่เจอ สมฤดีจึงขับรถกลับบ้านเพื่อนำปืนที่อยู่ที่บ้านมายิงข่มขู่คู่เวรดังกล่าว โดยไม่ได้ตั้งใจที่จะฆ่า นอกจากนั้นสมฤดียังบอกอีกว่าเพื่อนที่อยู่ในรถก็ห้ามแต่สมฤดีไม่ฟังเพื่อน เนื่องจากเธอมั่นใจว่าตนเองถูกต้องและผลสุดท้ายสมฤดีถูกพิพากษาใน “ข้อหาร่วมกันพยายามฆ่า” โดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยใช้อาวุธปืนซึ่งศาลพิพากษาจำคุกเป็นเวลา 25 ปี 7 เดือน

นายสาคร (นามสมมติ) โดยปกติแล้วสาครมีอาการทางจิต คือ วิตกกังวล หงุดหงิดง่าย และได้รับการรักษามาแล้ว 2 ปี สาครกระทำผิดเป็นครั้งแรกใน “ข้อหาพยายามฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน” โดยใช้อาวุธปืนและร่วมชิงทรัพย์ อาวุธปืนที่สาครได้นั้นเป็นปืนเถื่อนซึ่งซื้อมาจากเพื่อนในราคา 8,000 บาท เพื่อใช้ป้องกันตนเองและเก็บไว้ที่บ้าน สาครเล่าว่าเหตุการณ์ที่ทำให้

ต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำ คือ วันเกิดเหตุในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 พบว่า แฟนสาวของสาครแอบคบหากับชายอื่นผ่านทาง Facebook จึงเกิดการทะเลาะกันอย่างรุนแรงและบุกรุกเข้าไปเพื่อจะทำร้ายร่างกายชายคนใหม่ของแฟนสาว สาครจึงถูกต่อยและโดนทำร้ายด้วยท่อนเหล็กอย่างรุนแรงทำให้เขาเกิดความโมโหเป็นอย่างมากเขาจึงนำอาวุธปืนที่ติดตัวมาใช้ข่มขู่ชายคนดังกล่าว ซึ่งในความเป็นจริงแล้วภายใต้จิตใจของสาคร เขาไม่ได้ตั้งใจที่จะใช้อาวุธปืน จากเหตุดังกล่าว สาครถูกพิพากษาจำคุกด้วยข้อหา “พยายามฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน”

นายสมชาย (นามสมมติ) อายุ 19 ปี ก่อนที่จะต้องมารับโทษสมชายมีคนรัก แต่ด้วยความที่สมชายเป็นคนติดเพื่อนมากเมื่อโรงเรียนเลิกสมชายมักไปเที่ยวกับเพื่อนบ่อยครั้ง โดยกิจกรรมที่ชอบทำกับเพื่อน คือ การขับซิ่งรถจักรยานยนต์เที่ยวเล่นยามค่ำคืน เพื่อนสนิทส่วนใหญ่ของสมชายไม่ได้เรียนหนังสือจึงมีเวลาในการท่องเที่ยว ในวันที่เกิดเหตุสมชายไปเยี่ยมแม่ของแฟนที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่งโดยระหว่างที่กำลังขับซิ่งรถจักรยานยนต์ออกจากโรงพยาบาลสมชายพบเพื่อน ๆ ของเขาอยู่ที่โรงพยาบาลกันมากมาย สมชายจึงถามเพื่อนว่าเกิดอะไรขึ้นเพื่อนจึงตอบว่ามีเพื่อนของเราถูกยิงเมื่อสมชายได้ฟังดังนั้นเขาจึงโกรธมากและคิดจะแก้แค้นให้กับเพื่อนที่ถูกยิง สมชายจึงกลับไปที่บ้านเพื่อนำอาวุธปืนมาก่อนเหตุซึ่งปืนนั้นเป็นปืนไม่มีทะเบียนสมชายและเพื่อนเดินทางไปที่บ้านของคู่เวรและเกิดปากเสียงทำให้ต่างฝ่ายต่างใช้อาวุธปืนในการตัดสินปัญหา สมชายถูกจับในข้อหาฆ่าคนตาย สมชายต่อสู้ว่าเขาไม่ได้เป็นคนยิงจนคดีถึงชั้นศาลฎีกา แต่ผลสุดท้ายศาลเห็นว่า สมชาย

กระทำผิดจริง จึงตัดสินลงโทษจำคุก 21 ปี 6 เดือน ทำให้สมชายคิดว่าที่ตนเองต้องมาอยู่ในเรือนจำเพราะ “อารมณ์” ของตนเอง หากสมชายสามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้และมีสติ ชีวิตของสมชายก็คงไม่ต้องมาลงเอยที่เรือนจำ

นายจิตตกร (นามสมมติ) จิตตกรเป็นวัยรุ่นที่ใช้ชีวิตเหมือนวัยรุ่นทั่วไป การศึกษาน้อย จิตตกรได้อาวุธปืนมาจากเพื่อนโดยผิดกฎหมาย ในวันที่ทำให้ชีวิตของจิตตกรต้องเปลี่ยนแปลงไปตลอดกาล เขาเล่าเหตุการณ์ในวันนั้นให้ฟังว่าเขาและเพื่อนอีก 2 คน ทะเลาะวิวาทกับกลุ่มคู่ริ สาเหตุมาจากคู่ริได้ทำร้ายร่างกายพี่ชายและน้องชายของจิตตกร เขาเจ็บแค้นเป็นอย่างมาก จึงนำพรรคพวกไปแก้แค้นที่บ้านของคู่ริ จิตตกรยิงคู่ริด้วยอาวุธปืนและถูกจับกุมในเวลาต่อมา จิตตกรถูกพิพากษาให้จำคุกเป็นเวลา 13 ปี ด้วยข้อหา “เจตนาฆ่า”

นายเชาวน์ (นามสมมติ) ชอบเล่นการพนันและเป็นที่รู้จักในบ่อนแห่งหนึ่ง วันหนึ่งมีนักพนันท่านหนึ่งนำอาวุธปืนมาจำหน่ายให้กับนายเชาวน์ในราคา 10,000 บาท ซึ่งเป็นปืนไม่มีทะเบียน นายเชาวน์มักพกพาอาวุธปืนติดตัวไปในสถานที่ต่าง ๆ เสมอ จนกระทั่งประมาณเดือนมีนาคม พ.ศ. 2561 มีเหตุการณ์ที่ทำให้ชีวิตของนายเชาวน์ต้องเปลี่ยนไป เหตุเกิดขึ้นเพราะผู้ตายเดินเข้ามามองหน้าพี่ชายของนายเชาวน์ และด่าว่าพี่ชายของนายเชาวน์ นายเชาวน์รู้สึกโกรธแทนพี่ชายเป็นอย่างมาก ประกอบกับนายเชาวน์เป็นคนที่โมโหง่าย และได้ดื่มแอลกอฮอล์มาจำนวนหนึ่ง ทำให้ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ นายเชาวน์จึงตัดสินใจใช้อาวุธปืนยิงไปที่ผู้ตาย ทั้งที่ไม่เคยมีปัญหากันมาก่อน นายเชาวน์ถูกศาลตัดสินจำคุกในข้อหา “ร่วมกันฆ่าโดยใช้อาวุธปืนโดยเจตนา”

นายบุญมี (นามสมมติ) มีอาชีพเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย วันหนึ่งเพื่อนของนายบุญมี ได้อาปินไม่มีทะเบียนมาฝากไว้ที่บุญมี จนกระทั่งเพื่อนคนดังกล่าวเสียชีวิตก็ไม่มีผู้ใดมาเอาอาวุธปืนคืน นายบุญมีจึงเก็บอาวุธปืนนั้นไว้ นายบุญมีเคยคิดว่าจะนำอาวุธปืนไปขึ้นทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ก็ยังไม่ได้ทำประกอบกับสถานที่ทำงานของเขาเป็นพื้นที่ที่อันตราย ในยามค่ำคืนบุญมีจึงตัดสินใจนำอาวุธปืนมาไว้ที่ทำงานโดยซ่อนไว้ที่พุ่มไม้ ในวันเกิดเหตุได้มีพนักงานที่เคยทำงานร่วมกันเข้ามาก่อวุ่นพนักงานคนอื่น ๆ นายบุญมีจึงเข้าไปห้ามและทำให้มีปากเสียง จากนั้น พนักงานที่ก่อเหตุได้นำเพื่อนมารุมทำร้ายนายบุญมี นายบุญมีไม่แรงสู้และนึกขึ้นได้ว่าตนเองได้ซ่อนปืนเอาไว้ในพุ่มไม้ จึงหยิบปืนนั้นเพื่อต้องการจะให้หยุดการทำร้ายร่างกายและยิงปืนขึ้นฟ้า 1 นัด แต่กลุ่มบุคคลเหล่านั้นก็ยังไม่หยุด นายบุญมีจึงยิงไปที่กลุ่มคนเหล่านั้น 1 นัด ซึ่งมีผู้ได้รับบาดเจ็บ นายบุญมีถูกตัดสินจำคุกฐาน “ทำร้ายร่างกายและความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน” เป็นเวลา 2 ปี 9 เดือน

นายนพคุณ (นามสมมติ) มีอาชีพขายประกัน ต้องลงพบปะกับลูกค้าเป็นประจำ วันหนึ่งนพคุณขับรถไปเยี่ยมลูกค้าที่บ้านซึ่งอยู่ใกล้กับบ้านของผู้ตายและระหว่างที่ขับรถอยู่นั้นผู้ตายได้ขับรถออกจากซอยและปาดหน้ารถของนายนพคุณ จึงเกิดมีปากเสียง ผู้ตายขู่ว่ามาตายนพคุณว่าอย่ากลับมาพื้นที่แห่งนี้อีกถ้ากลับมา เขาจะทำร้ายนพคุณ จึงทำให้คนพคุณเดินทางไปหาผู้ตายเพื่อที่จะขอพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องที่บาดหมางใจกัน เพราะนพคุณไม่ต้องการให้เกิดผลกระทบต่ออาชีพของตนเอง ก่อนที่จะไปพบกับผู้ตายนพคุณได้พกพาอาวุธปืนไปด้วยเพราะเกรงกลัวอิทธิพล

ของผู้ตาย หลังจากได้พูดคุยกันแล้วไม่สามารถตกลงกันได้จึงเกิดการทะเลาะวิวาทและผู้ตายได้เรียกญาติให้ออกมาช่วยกันทำร้ายร่างกายนายพคุณ ทำให้นายพคุณโกรธเป็นอย่างมาก จึงใช้อาวุธยิงผู้ตายไป 3 นัดจนเสียชีวิต ศาลจึงมีคำพิพากษาให้ “จำคุกตลอดชีวิต”

จากกรณีศึกษา พบว่า การตัดสินใจของผู้กระทำผิดต่อการใช้อาวุธปืนนั้นมีสาเหตุมาจากการควบคุมตนเองต่ำเพราะปล่อยให้อารมณ์มาอยู่เหนือเหตุผลและสติ ไม่ใช่ว่ารุนแรงและไม่สามารถควบคุมอารมณ์ ของตนเองได้ มีอาการทางจิต เช่น วิตกกังวล หงุดหงิดง่าย การทะเลาะเบาะแว้งและความโกรธแค้น และนอกจากนี้ยังพบว่าอาวุธปืนที่นำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นอาวุธปืนที่ไม่มีทะเบียนหรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “ปืนเถื่อน” และแม้จะไม่ใช่อาวุธเถื่อนแต่ผู้นำนามาใช้อาจไม่ใช่เจ้าของที่แท้จริงที่เรียกว่า “ปืนผิดมือ” และไม่มีใบอนุญาตพกพา

■ วิเคราะห์และอภิปราย

จากผลการศึกษาวิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน จากการศึกษาวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่นำไปสู่การตัดสินใจใช้อาวุธปืนนั้น ดังนี้

ปัจจัยด้าน “อารมณ์” ผู้ต้องขังที่กระทำผิดโดยมีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้องมักเป็นคนที่มีอารมณ์ร้อน โกรธง่าย เวลาที่โมโหมักจะแสดงออกมาอย่างรุนแรง ไม่สามารถควบคุมตนเองได้สาเหตุที่ทำให้ “อารมณ์” อยู่เหนือสติส่วนใหญ่

จะถูกกระตุ้นด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน เช่น ถูกยั่วเย้า การมีความรู้สึกร่วมกับเพื่อน ญาติ หรือคนรัก ทำให้ผู้กระทำผิดมีความรู้สึกร่วมและส่งผลต่อการตัดสินใจกระทำผิด และที่สำคัญที่สุด คือ ความโกรธ ความโกรธที่เพิ่มขึ้นจะทำให้เกิดการรับรู้สิ่งที่ผิดและทำตามความอยากของตน เพื่อแก้แค้น ใช้อำนาจ ขาดการยับยั้งชั่งใจ ซึ่งหากบุคคลเหล่านี้มีอาวุธปืนที่สามารถหยิบฉวยหรือนำมาใช้ได้ทันทีย่อมมีความเสี่ยงต่อการเกิดผลเสียหายที่ร้ายแรงต่อไปได้ (Siegel, 2006) นอกจากนี้ การคบหาสมาคมกับคนที่มีอารมณ์รุนแรงย่อมทำให้บุคคลดังกล่าวมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่น เด็กอาชิวะที่มักยกพวกตีกัน ทั้ง ๆ ที่ไม่เคยมีปัญหาบาดหมางส่วนตัวกันมาก่อน ที่ลงมือเพียงเพราะรุ่นพี่บอกว่ากลุ่มนี้เป็นคู่อริเท่านั้นและมักมีการใช้อาวุธปืนที่ประดิษฐ์ขึ้นเองด้วยการถ่ายทอดความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งนักอาชญาวิทยาเอ็ดวินซัทเธอร์แลนด์ (Edwin Sutherland) เชื่อว่า พฤติกรรมอาชญากรเรียนรู้ได้โดยการติดต่อกันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม ความประพฤติดังที่แสดงมาในลักษณะอาชญากรขึ้นอยู่กับ ความแตกต่างในช่วงระยะเวลา ความสม่ำเสมอในการติดต่อ ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและเมื่อประกอบกับ “การควบคุมตนเองต่ำ” ซึ่งกอดเฟรดสันและเฮอร์ชชี (Michael Gottfredson & Travis Hirschi) เห็นว่าการควบคุมตนเองต่ำ คือ การไม่สามารถยับยั้งอาการไม่ดีต่าง ๆ เช่น หุนหันพลันแล่น ไม่ยั้งคิดต่อผู้อื่น ชอบใช้กำลังมากกว่าความคิด ชอบเสี่ยงมาจากการอบรมเลี้ยงดูไม่ดีมาแต่เยาว์วัย ผู้ปกครองไม่เอาใจใส่ ผู้ปกครองไม่ลงโทษ เมื่อมีการทำผิด ขนาดของครอบครัว สมาชิกในครอบครัวไม่ครบ (ขาดคุณิตกฤตยา สุริยะเมณิ,

2554) ดังนั้น การให้อาวุธปืนซึ่งจัดว่าเป็นอาวุธที่มีอันตรายอยู่ในความครอบครองของผู้ที่มีการควบคุมตนเองต่ำ มีวุฒิภาว่น้อย ย่อมส่งผลกระทบต่อการใช้ความรุนแรง นอกจากนี้ผู้ต้องขังบางรายมีการดื่มแอลกอฮอล์ร่วมด้วย ทำให้ขาดสติไตร่ตรอง และการยับยั้งตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรา แก้วนัย และทักษพล ธรรมรังสี (2554) พบว่า 13 ใน 15 รายของผู้กระทำผิดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 2-3 ชั่วโมงก่อนกระทำความผิดและมีผู้กระทำผิด 8 ราย ที่ดื่มพร้อมกันกับผู้ถูกกระทำ โดยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เข้ามามีบทบาทในการรวมกลุ่มซึ่งนำไปสู่การวางแผน และความคิดในการกระทำความผิด โดยข้อค้นพบที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ผู้กระทำผิดจะดื่มในรูปแบบที่ไม่มีเงินมา (20-30 กรัมของแอลกอฮอล์บริสุทธิ์) แต่เป็นการดื่มเพื่อให้เกิดความมั่นใจ และความกล้าในการกระทำความผิดโดยขาดความยับยั้งชั่งใจ เมื่อไม่สามารถควบคุมตนเองได้ หากอาวุธอยู่ใกล้มือ สามารถหยิบฉวยมาใช้ได้อย่างง่ายดายย่อมนำไปสู่การตัดสินใจใช้อาวุธปืนเพื่อจบปัญหาเหล่านั้น ดังกรณีศึกษาของ นายเชาว์ (นามสมมติ) ที่ได้ปืนมาจากการจำหน่ายในบ่อนพนันแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นปืนไม่มีทะเบียนและเขามักพกอาวุธปืนติดตัวไปในสถานที่ต่าง ๆ เสมอ หรือกรณีของนายนพคุณ (นามสมมติ) ที่มีปัญหากับผู้ตายและต้องการไปปรับความเข้าใจ โดยก่อนจะไปทำการปรับความเข้าใจกัน เขากลัวว่าจะไม่ปลอดภัย จึงพกพาอาวุธปืนไปด้วยเพราะผู้ตายเป็นผู้มีอิทธิพล หรือกรณีของ นายบุญมี (นามสมมติ) เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัย รับฝากปืนเถื่อนจากเพื่อน จึงนำไปซ่อนไว้ใกล้กับป้อมยามที่ตน

ทำงาน เมื่อมีเหตุทะเลาะวิวาท จึงหยิบมาใช้ได้ทันที ทำให้เห็นได้ว่าหากไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ก็ไม่ควรมีอาวุธปืนไว้ในครอบครองหรือพกพาติดตัวหรืออยู่ในสถานที่ที่พร้อมหยิบใช้โดยง่าย

ปัจจัยที่เกิดจากการถูกกดดันหรือการมีสิ่งเร้าในทางลบ ผู้กระทำผิดที่ตัดสินใจใช้อาวุธปืนในการแก้ไขปัญหามีชีวิตที่เกิดขึ้น พบว่า บางส่วนเกิดจากการถูกกดดันจากบุคคลรอบกายหรือสภาพแวดล้อม ซึ่งจากงานวิจัยมักพบว่าผู้หญิงที่กระทำความผิดส่วนใหญ่มักเกิดจากการถูกกดขี่ข่มเหง การใช้ความรุนแรงจากคนในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชกร ลักษณะชินดา (2548) พบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ขณะกระทำความผิดเนื่องจากมีความคับแค้นใจที่ถูกเหยื่อข่มเหงรังแกและในการลงมือกระทำความผิดจะไม่ได้เตรียมการไว้ล่วงหน้า โดยทฤษฎีควบคุมทางสังคม (social control theories) กล่าวว่า คนเราอาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเว้นแต่ว่าจะมีสิ่งใดมายับยั้งและให้เกิดการควบคุมหรือระงับยับยั้งการกระทำความผิดคือ โดยเฉพาะความผูกพันที่มีต่อครอบครัว ถ้าความผูกพันอ่อนแอลงหรือสลายลงย่อมจะทำให้บุคคลถูกปลดปล่อยจากสิ่งยับยั้งหรือการควบคุม จนทำให้เขามีอิสระในการกระทำความผิด (พรชัย ชันดี, กฤษณพงศ์ พุตระกูล และจอมเดช ตรีเมฆ, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของณิชกร ลักษณะชินดา (2548) พบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เนื่องจากมีความคับแค้นใจที่ถูกเหยื่อข่มเหงรังแก

ปัจจัยด้านอาวุธปืนและการบังคับใช้กฎหมายพบว่า อาวุธปืนที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นอาวุธปืนที่ไม่มีทะเบียนหรือที่เรียกกันว่า “ปืนเถื่อน” หรืออาวุธ

ปิ่นที่มีทะเบียนถูกต้องแต่ผู้ครอบครองไม่ใช่เจ้าของอาวุธปืนกระบอกนั้นที่เรียกว่า “ปิ่นผิดมือ” จากกรณีศึกษาจะพบว่าอาวุธปืนส่วนใหญ่นำมาใช้ในการกระทำความผิดนั้นเป็นปิ่นที่ไม่มีทะเบียน ซึ่งหาได้อย่างง่ายดายในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการแอบซื้อขายกันซึ่งหน้าหรือการซื้อขายผ่านช่องทางออนไลน์ จากกรณีศึกษาพบว่าผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่มักใช้ปืนเถื่อน บางคนก็หาซื้อมาเอง บางคนก็ได้มาจากการรับจำนำหรือรับฝากหรือมีผู้ให้มา เป็นต้น ประกอบกับการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มงวด ทำให้การตัดสินใจใช้อาวุธปืนเป็นไปด้วยการขาดความตระหนักรู้

2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการป้องกันและแก้ไขการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน

2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับครอบครัว

2.1.1 สำหรับครอบครัวที่มีอาวุธปืนไว้ในครอบครองควรมีการจัดเก็บอาวุธปืนไว้อย่างมิดชิดให้ห่างไกลจากบุตรหลานของตนเอง โดยการจัดเก็บอาวุธปืนควรมีการแยกกระหว่างปืนและลูกกระสุนปืนไว้คนละที่

2.1.2 บุคคลในครอบครัวควรมีการสร้างปฏิสัมพันธ์และสร้างความอบอุ่นในครอบครัวเพื่อเป็นการป้องกันในระยะเริ่มต้นที่จะทำให้บุคคลในครอบครัวมีกลักระทำความผิดหรือประกอบอาชญากรรมที่ควรตามแนวทฤษฎีควบคุมทางสังคม (social control theories) ที่มีแนวคิดพื้นฐานว่าคนเราอาจมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนเว้นแต่จะมีสิ่งใดมายับยั้งและให้เกิดการควบคุมหรือระงับยับยั้งการกระทำความผิดคือความผูกพันที่มีต่อครอบครัว ถ้ามีความผูกพันสูงก็จะทำให้สามารถควบคุมได้แต่ในทางกลับกัน

หากมีความสัมพันธ์ต่ำก็จะทำให้คนในครอบครัวมีแนวโน้มที่จะประกอบอาชญากรรม

2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

2.2.1 สถานศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยควรมีการเพิ่มเนื้อหาหรือหลักสูตรเกี่ยวกับอาวุธปืนไว้ในการเรียนการสอนตามระดับช่วงชั้นที่เห็นว่าสมควรเพื่อให้เด็ก นักเรียน นิสิต นักศึกษาตระหนักถึงคุณและโทษของอาวุธปืน พร้อมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการใช้อาวุธปืนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยอาจจะบรรจุไว้ในรายวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง วิชากฎหมายพื้นฐาน เป็นต้น

2.2.2 สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้นักเรียน นิสิต/นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความรู้ เช่น การเชิญวิทยากรภายนอกบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับอาวุธปืนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การจัดกิจกรรมการฝึกยิงปืนและการใช้อาวุธปืนอย่างถูกวิธีโดยขอสนับสนุนวิทยากร สถานที่และอาวุธปืนจากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน เช่น สนามยิงปืนที่มีมาตรฐาน หน่วยงานของทหาร และตำรวจที่มีการฝึกสอนด้านการยิงปืน การจัดการอารมณ์และการการตัดสินใจที่ถูกต้อง หากกรณีเกิดความขัดแย้ง

2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับสังคม

2.3.1 หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการออกใบอนุญาตในการให้ครอบครองและพกพาอาวุธปืนควรมีมาตรการเข้มข้นในการออกใบอนุญาต เช่น การเพิ่มคุณสมบัติต่าง ๆ การอบรมในหลักสูตรที่จำเป็นเกี่ยวกับอาวุธปืน

2.3.2 ควรมีหน่วยงานหรือเครือข่ายในภาคประชาชนเพื่อร่วมกันเฝ้าระวัง ป้องกัน และแจ้งเตือนภัยให้แก่หน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายกรณีพบเห็นผู้กระทำความผิดจากอาวุธปืน

2.3.3 ควรมีการกำหนดความผิดที่มีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อจัดทำนโยบายในการป้องกันในระยะยาว เพราะปัจจุบันจะเห็นได้ว่าความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอาวุธปืนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

2.3.4 บทบาทของสื่อในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความรุนแรงต้องไม่นำไปสู่การชี้แนะหรือเผยแพร่ภาพที่ก่อให้เกิดความรุนแรง สื่อควรนำเสนอให้เห็นถึงประโยชน์และโทษจากอาวุธปืนในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ไม่นำเสนอความรุนแรง หากหลีกเลี่ยงไม่ได้ควรนำเสนอในช่วงเวลาที่ไม่ใช่ช่วงเวลาที่เด็กและเยาวชนสามารถรับชมได้

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

2.4.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีมาตรการในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังโดยเฉพาะผู้ที่มีอาวุธปืนไว้ในครอบครองแบบผิดกฎหมายซึ่งผู้ที่มีอาวุธครอบครองอย่างผิดกฎหมายเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงที่จะมีแนวโน้มในการประกอบอาชญากรรมจากอาวุธปืน ตรวจตราสอดส่องเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่มีแนวโน้มนำไปสู่การซื้อขายอาวุธปืนเถื่อน การสอนประกอบอาวุธ โดยมาตรการที่สำคัญ เช่น การตรวจค้นพื้นที่เสี่ยงหรือพื้นที่ที่มีอาวุธเป็นจำนวนมาก การตรวจค้นกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ รวมถึงการตั้งด่านตรวจตราค้นอาวุธปืนและสิ่งผิดกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

2.4.2 กรมราชทัณฑ์ควรมีโปรแกรมในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้กระทำผิดจากอาวุธปืนเพื่อเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้ความรุนแรงอย่างจริงจังและเหมาะสม ป้องกันการกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

2.4.3 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีความเกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่ต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังด้วยความรวดเร็ว รุนแรง แน่นนอน เพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ากระทำความผิด รวมถึงบังคับใช้พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 อย่างเข้มงวดและควรปรับปรุง “พระราชบัญญัติ อาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490” ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอาวุธปืน โดยเฉพาะในประเด็นประเภทของอาวุธปืนที่สามารถครอบครองได้ บทลงโทษ อัตราค่าธรรมเนียม หลักเกณฑ์/ขั้นตอนของการออกใบอนุญาตเกี่ยวกับอาวุธปืน วิธีการ/สถานที่เก็บอาวุธปืนเพื่อความปลอดภัย

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับอาวุธปืน พบว่าผู้ต้องขังมีแรงจูงใจในการกระทำความผิดที่แตกต่างกันออกไป เช่น ความรุนแรงในครอบครัว การทะเลาะวิวาท ปัญหาทางอารมณ์ ซึ่งเป็นสาเหตุบางส่วนที่ทำให้ผู้ต้องขังประกอบอาชญากรรมโดยมีอาวุธปืนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยผู้ต้องขังถูกจับ

ในข้อหาเจตนาฆ่า ร่วมกันพยายามฆ่า ฆ่าคนตาย โดยไตร่ตรองไว้ก่อน ร่วมกันฆ่าโดยใช้อาวุธปืน โดยเจตนา ทำร้ายร่างกายและความผิดตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน อาวุธปืนที่นำมาใช้ในการกระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นปืนที่ไม่ได้รับอนุญาตหรือปืนไม่มีทะเบียน แนวทางในการแก้ไขควรเริ่มจากจุดที่เล็กที่สุดในสังคม แต่มีความสำคัญมากที่สุดคือ “ครอบครัว” ความรับผิดชอบในการอบรม แก้ไข พื้นฟูควรเริ่มต้นในสถาบันครอบครัว โรงเรียน/สถานศึกษาและขยายไปสู่การแก้ไขสังคม เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาเศรษฐกิจ รวมถึง ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย

■ กิติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยเพื่อนำเผยแพร่สู่สาธารณะและเป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงเจ้าหน้าที่จากกรมราชทัณฑ์ทุกท่านที่อนุเคราะห์ให้เข้าเรือนจำเพื่อทำการศึกษาวิจัยจากผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างและประการสำคัญ คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ “สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ” ที่ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาสังคมต่อไป

■ บรรณานุกรม

ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณี. (2554). *ทฤษฎีอาชญาวิทยาร่วมสมัยกับการวิจัยทางด้านอาชญาวิทยาในปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: หิณหยาง.

ณัฐกร ลักษณะชินดา. (2548). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของผู้ต้องขังหญิงคดีความผิดต่อชีวิตในทัณฑสถานหญิงกลาง*. วิทยานิพนธ์ สังคมวิทยา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นพวัลย์ คงคาลิหมิน, พัชรภรณ์ ชูสิงห์แฉ และ ปรานทิพย์ เอียดหมูน. (2559). *การศึกษาพฤติกรรมการกระทำความผิด กรณีศึกษาเด็กและเยาวชนที่มีรายงานตัวต่อศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดสงขลา*. ในการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

มูลนิธิอนุรักษ์โบราณสถานในพระราชวังเดิม กองบัญชาการกองทัพบกเรือ. (2564). *อาวุธยิง*. ค้นเมื่อ 17 สิงหาคม 2564, จาก http://www.wangdermpalace.org/weapon_th.html

พรชัย ชันดี, กฤษณพงศ์ พุตระกูล และจอมเดช ตรีเมฆ. (2558). *ทฤษฎีอาชญาวิทยา: หลักการงานวิจัย และนโยบายประยุกต์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรังสิต.

วิชาญ น้อยโต. (2557). *มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการมีและใช้อาวุธปืนตามกฎหมายอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน*. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สุรรา แก้วนัย และทักษพล ธรรมรังสี. (2554). *พฤติกรรมการคุกคามทางเพศในกลุ่มเด็กและเยาวชนภายใต้อิทธิพลการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์*. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 5(2), 233-243.

อภิวัฒน์ แก้วเพ็ง, มุฮัมหมัด อิลยาส หล้าปริง, ปรัชญา ชุ่มนาเสียว และสุชาติ ศรียารัตน์.

- (2560). สาเหตุ การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง
กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษมีนบุรี. การค้นคว้า
อิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
- อัณณพ ชูบำรุง และอุษิษา เลิศโตมรสกุล. (2555).
อาชญากรรมและอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Asian Correspondent. (2016). *Baffling
statistics fail to hide Thailand's worrying
gun crime problem*. Retrieved August 17,
2020, from [https://asiancorrespondent.
com/2016/02/thailand-gun-crime/](https://asiancorrespondent.com/2016/02/thailand-gun-crime/)
- Cullen, F. T., & Robert, A. (2003).
Criminological theory past to present.
London: Roxbury.
- Merton, R. K. (1957). *Social theory and
social structure* (Rev. ed.). N.P.: Free
Press.
- Siegel, L. J. (2006). *Criminology*. CA:
Thomsom Wardsworth.
- Stuart, H. (1997). *Representation, cultural
representation and signifying practices*.
British: The British Printing.

